

ارتقای خلاقیت هیجانی در کلاس درس

مؤلفین

سمانه صادقی

احسان منصوریان

فاطمه رحمتی

سعید نوروزی

مجتبی روانان

www.ketab.ir

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

عنوان و نام پدیدآور	ارتقای خلاقیت هیجانی در کلاس درس مولفین سمانه صادقی... (و دیگران).
مشخصات نشر	خراسان رضوی: انتشارات جالیز، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	۹۸ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۷۲۶۳-۰۹۱۵۸۳۱۹۵۳۵-۰۹۱۵۹۳۰۹۹۶۳
وضعیت فهرست نویسی	فبا
یادداشت	مولفین سمانه صادقی، احسان منصوریان، فاطمه رحمتی، سعید نوروزی، مجتبی روانان.
یادداشت	کتابنامه: ص: ۸۹-۹۸.
موضوع	خلاقیت
موضوع	Creative ability
موضوع	خلاقیت در کودکان
موضوع	Creative ability in children
موضوع	هوش هیجانی
موضوع	Emotional intelligence
موضوع	مؤلفان و مؤلفان - نوآوری
موضوع	Educational innovations
موضوع	پیشرفت تحصیلی
موضوع	Promotion (School)
شناسه افزوده	صادقی، سمانه - ۱۳۷۲ -
رده بندی کنگره	۴۰۸BF
رده بندی دس	...

ارتقای خلاقیت هیجانی در کلاس درس
سمانه صادقی، احسان منصوریان، فاطمه رحمتی، سعید نوروزی، مجتبی روانان
ناشر: انتشارات جالیز
چاپ: اول، تابستان ۱۳۹۹ / ۱۰۰۰ نسخه
قطع: وزیری / تعداد صفحه: ۹۸
قیمت: ۲۵۰۰۰ ریال
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۲۶۳-۰۹۱۵۸۳۱۹۵۳۵-۰۹۱۵۹۳۰۹۹۶۳
طراح جلد: صالح مقدم
صفحه آرائی: زهرا مهدیزاده

حق چاپ محفوظ است

آدرس: مشهد بلوار شهید رضوی روبروی درب دانشکده روانشناسی دانشگاه فردوسی
تلفن تماس: ۰۵۱۳۸۷۹۵۲۸۸-۰۹۱۵۸۳۱۹۵۳۵-۰۹۱۵۹۳۰۹۹۶۳

فهرست مطالب

۹.....	پیشگفتار

فصل اول

۱۲.....	تعریف خلاقیت

۱۴.....	اجزاء و عناصر خلاقیت

۱۶.....	نظریه‌های روان‌شناختی خلاقیت

۱۶.....	نظریه تداعی گرایى و رفتارگرایی

۱۶.....	نظریه شناخت گرایى

۱۷.....	نظریه گشتالت

۱۸.....	رویکرد روانکاوی

۱۸.....	رویکرد انسان‌گرایان

۱۹.....	رویکرد رشدی

۱۹.....	رویکرد نوروپسیکولوژی

۲۰.....	رویکرد مرحله‌ای و مؤلفه‌ای

۲۱.....	رویکرد فرهنگ‌نگر

فصل دوم

۲۸.....	هیجان

۲۹.....	تعریف هیجان

۳۲.....	پارادایم‌های حوزه هیجان

فصل پنجم

جایگاه خلاقیت هیجانی در فرآیند هیجان	۶۴
هیجان و حل مسئله خلاق	۶۶
ماهیت خلاقیت هیجانی	۶۶
رابطه بین خلاقیت هیجانی، هوش هیجانی	۶۹
تفاوت خلاقیت هیجانی با هوش هیجانی	۷۰
جایگاه خلاقیت هیجانی در فرآیند هیجان	۷۲
نظام‌های زیستی و اجتماعی رفتار	۷۴
صفات هیجانی	۷۵
نشانه‌های هیجانی	۷۵
طرح‌واره‌های هیجانی	۷۵
حالت هیجانی	۷۶
واکنش هیجانی	۷۶

فصل ششم

پیش‌بینی تفکر انتقادی براساس خلاقیت هیجانی	۸۰
خلاقیت هیجانی و اشتیاق تحصیلی	۸۲
رابطه خلاقیت هیجانی و خودکارآمدی با عملکرد تحصیلی	۸۴
رابطه خلاقیت هیجانی و هوش هیجانی	۸۵
منابع	۸۹

پیشگفتار

خلاقیت از نظر روان شناسان، جزو فرایندهای عالی تفکر طبقه‌بندی می‌شود، در حالی که هیجانات غالباً به عنوان فرایندهای غیرشناختی، میراث حیوانات پیش از انسان به حساب می‌آیند. ارتباط میان «هیجانات» و «خلاقیت» پیچیده و سرشار از ناهمخوانی است. ما در مدارس تلاش می‌کنیم تا خلاقیت را تشویق کنیم. در هنر و علم، بیشترین تحسین‌ها متوجه آثار بدیع و خلاقانه می‌شوند. در مقابل، فردی که استعداد فراوانی برای ریسک‌های هیجانی دارد، رشد نایافته، بی‌فرهنگ، بی‌نزاکت، و حتی برجسپ‌هایی بدتر از این می‌خورد. حتی به نظر می‌رسد زبان ما هیجانات را تحقیر می‌کند. بیشتر کلمات غیرهیجانی معنای ضمنی مثبت دارند و کلمات هیجانی نوعاً دارای بار منفی هستند. کلمات هیجانی دارای معنای منفی، دو برابر کلمات هیجانی دارای معنای مثبت هستند.

نحوه ارزیابی خلاقیت و هیجانات، در نظریه‌های علمی منعکس می‌شود. برای مثال، خلاقیت از نظر روان‌شناسان، جزو فرایندهای «عالی» تفکر طبقه‌بندی می‌شود، در حالی که هیجانات غالباً به عنوان فرایندهای غیرشناختی در نظر گرفته می‌شوند.

محققان خلاقیت هیجانی را ابزار خود به روشی جدید که براساس آن خطوط فکری فرد بسط یافته و روابط میان فردی او افزایش می‌یابد، تعریف کرده‌اند. سه مفهوم بداعت، صداقت و اثربخشی در این تعریف نهفته‌اند. بداعت یعنی توانایی تغییر در هیجانات معمول و ایجاد حالت هیجانی جدید که یا برخلاف هنجارها و استانداردهاست یا ترکیبی جدید از هیجانات متداول فرد است. اثربخشی به هماهنگی پاسخ خلاق با زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی اشاره دارد. به‌گونه‌ای که برقراری روابط مطلوب با دیگران را ممکن می‌کند و موجب بهبود شیوه تفکر فردی را نیز فراهم می‌آورد. صداقت در بروز هیجانات بدین معنی است که هیجانات باید بر خواسته از باورها و اعتقادات فرد باشد. مطابق این ملاک زمانی که فرد متناسب با شرایط و موقعیت و برخلاف باور و احساس خود هیجاناتی را بروز دهد، ملاک صداقت را رعایت نکرده و در نتیجه خلاق هیجانی محسوب نمی‌شود. افراد دارای خلاقیت هیجانی برای شناخت هیجانات وقت بیشتری صرف می‌کنند و گویی آمادگی ذاتی برای این کار دارند. پژوهش‌ها نشانگر آن است که خلاقیت یک امر صرفاً ذاتی نیست بلکه عوامل گوناگونی در شکل‌گیری شخصیت مستعد رفتار خلاق و افزایش خلاقیت در اشخاص نقش دارند. این عوامل را می‌توان به‌صورت عوامل فردی و محیطی دسته‌بندی کرد. عوامل فردی عبارت‌اند از توانمندی‌ها، ویژگی‌های شخصیتی، سبک‌شناختی. از این‌رو در کتاب حاضر به دنبال بررسی این موضوع هستیم که اساساً خلاقیت چیست و انواع آن کدام هستند؟ این سؤال در فصل اول پاسخ داده می‌شود. فصل دوم کتاب هم به بررسی مفهوم هیجان و انواع آن اختصاص یافته است و فصل سوم تا انتهای کتاب مفهوم

خلاقیت هیجانی، ابعاد، مؤلفه‌ها و روش‌های اجرایی آن برای فراگیران در مدارس و مراکز آموزشی را بررسی کرده است.

امید است کتاب حاضر بتواند راهنمای مناسبی برای کارشناسان امور آموزشی، معلمان و مربیان و محققان باشد.

www.ketab.ir